JURNALUL® S.F.

Nr.60 Anu l III ■ Săptămînal de Science – Fiction ■ 16 pagini ■ 150 lei

Totul despre VAMPIRI

Nicolae Ariton
Richard Matheson
Edward Benson

DRACULA § CONTESA VAMPIR § FILMOGRAFIE § BIBLIOGRAFIE STOKER

Andrei COJOCARU

Y

Domnul Y se întorsese acasă obosit. Avusese o zi groaznică la slujbă, se vedea după faţa sa total descompusă. Intră în casă trântind uşa cu putere, făcând zob un asasin ninja ascuns în spatele ei. Furia nu i se calmă nici atunci, aşa că, în timp ce se spăla în baie, strangulă cu un şirag de usturoi păstrat pentru vampiri un vârcolac mai zelos ce-şi începuse noaptea de lucru ziua-n amiaza mare. Bietul de el îşi dădu obştescul sfârşit, iar sufletul i se mistui în Iad sub forma unei cefe galbene scursă pe conducta de canalizare.

Îşi petrecu un timp îndelungat la masă, mestecând absent şi ignorând în totalitate fantoma vilei, ce ajunsese într-un asemenea grad de exasperare încât îşi amplifica gemetele prin combina fiului mai mic al domnului Y, mare hard-rocker.

După aceea, domnul Y se duse în dormitor, de unde evacuă fără prea multă ceremonie un cârd de vrăjitoare şi câteva creaturi

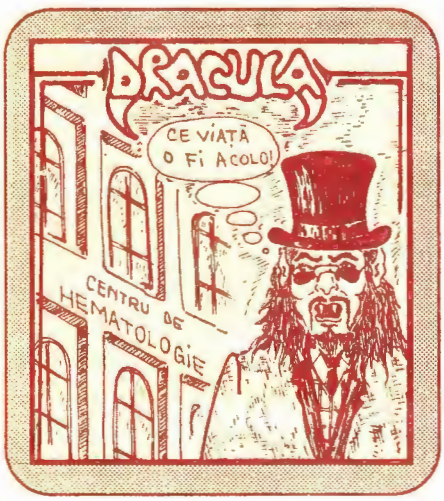

nemoarte care îşi preparau supa de şobolan pe masa de toaletă. Obosit, se trânti pe pat şi adormi.

Era nouă seara şi aproape întuneric când se trezi, oarecum reconfortat după cearta cu şeful care-i reproşase că nu respectă dreptul Meduzei de a ameţi pe oricine o vedea (cel de a-i omorî pe privitori îi fusese retras la ultima Convenţie Om – Mutant – Extraterestru – Vampir) şi adăugase că un om ce nu este de acord cu încercările Predatorilor de a cuceri Pământul nu este om. Abia puse piciorul jos când de sub pat apărură mâinile păroase şi negre ale unui gnom care încercă să-l tragă dedesubt, în sălaşul lor. Oftând, se întinse după lampă şi o aprinse. Mâinile dispărură imediat.

Sub fereastră, fiica sa se lăsa sedusă de unul din numeroşi Dracula ce mişunau în ultima vreme. O ignoră şi ieşi din casă spre o destinaţie pe care, dacă ar fi ştiut-o, cu toţii s-ar fi cutremurat de oroare - Domnul Y se ducea la un film romantic! Două ore fără mutanţi, fără vampiri şi fără omuleţi verzi, Klingonieni sau marţieni albaştri!

vampirii - identitate

Citeam, mai demult, în semi-romanul „Reconstituirea", care a stat la baza celebrului film al lui Lucian Pintilie, că deosebirea dintre om şi maimuţă este aceea că omul are buletin de identitate. Nici o legătură directă cu titlul articolului prezent, doar ideea că şi aceste personaje, vampirii, trebuie să fie încadraţi într-o anumită formă de existenţă (unii susţin că totuşi există), clasificaţi ca şi fiinţele umane în : oameni şi fani SF.

Specialiştii în domeniu susţin că în literatura morţilor – un subgen al literaturii fantastice - există fantome, care apar sub formă de imagine şi morţi-vii, care îşi fac apariţia sub formă de cadavre ce pot fi atinse. Morţii-vii sunt împărţiţi la rândul lor în două categorii: cei care revin din proprie iniţiativă şi cei care revin pentru că altcineva, diavol sau vrăjitor, îl obligă să revină. Primii fac parte din clasa justiţiarilor, care au de încheiat un anume tip de afacere, a doua categorie face parte din clasa sclavilor.

Din prima categorie, personajul cel mai celebru este vampirul. Cel mai adesea, dar nu obligatoriu, vampirul este un om mort: un excomunicat, vrăjitor, asasin, sinucigaş etc., devenind vampir din cauze ereditare sau a ghionionului. Corpul său se află la limita dintre viu şi mort, nici nu poate fi întreţinut în mod natural şi nici nu se descompune. În fiecare noapte iese din cavou şi pentru a se putea menţine în această stare de semiviu, soarbe sângele fiinţelor vii, în timpul somnului sau, uneori, fascinând victima (ca în filmul lui Coppola). Din acest punct de vedere nu este diferit de alţi monştri (intitulaţi în folclorul diferitelor popoare: arabi, portughezi etc.), original este că ei îşi atacă proprii părinţi, alţi oameni şi chiar animale. Victimele mor sau devin la rândul lor vampiri. Există chiar epidemii de vampirism, ca şi cele de ciumă (vampirii au acelaşi miros ca bolnavii de ciumă). Lumina, crucea, mirosul de usturoi îi gonesc, dar singurele metode de a-i ucide este arderea sau înfigerea unei ţepuşe în inimă.

Mitul vampirului se află în folclorul câtorva popoare, fiind definit aşa cum îl prezentăm mai sus: un exclus din comunitate, un „în afara legii" care, după moarte, urmează o existenţă blestemată, vânându-i pe cei vii, nu atât pentru a se răzbuna, cât pentru a obţine raţia minimă de supravieţuire. Societăţii care i-a refuzat raţia zilnică de lapte, vampirul îi cere acum sângele, îşi asigură viaţa prin moartea altora.

Vampirul are o structură psihică dublă: el urăşte şi iubeşte în acelaşi timp. Sângele nu este întotdeauna singura sa pasiune, de multe ori este băutor chiar de lapte: „fluidul vital" (metaforă a spermei), sug ochii sau pieptul copiilor mici. Mulţi psihiatri au încercat să interpreteze „vizitele" vampirilor ca „emisiuni" nocturne însoţite de vise erotice. O simplificare a mitului? Adevărul este că multe poveşti cu vampiri sunt de fapt poveşti de dragoste: bărbaţi vampiri atacă femei şi invers.

Există, s-ar părea, vampiri băutori de sânge şi vampiri canibali. Primul este un personaj distins, fiind elegant din toate punctele de vedere. El absoarbe preţiosul lichid, devenind într-un anume fel „frate de sânge" cu victima sa, cu care comunică în aceeaşi manieră ca un copil hrănit la sânul mamei. Cel care devorează carne este însă un monstru, un animal, care nu recunoaşte sub caninii săi fiinţa umană, ci doar hrana. Cu el vampirismul devine sadic.

Nicolae C.ARITON

ŞI POZIŢIE SOCIALĂ

JURNALUL® S.F.

Premiul Convenţiei Naţionale de SF 1993

Editat de : INTACT

Colectivul de redacţie:
Adrian BĂNUŢĂ *(Redactor şef)*,
Număr realizat de:
Ionuţ BĂNUŢĂ, George CEAUŞU, Dan MERIŞCA, Cristian IONESCU, Nicolae C. ARITON, Mihai Dan PAVELESCU, Petrică SÎRBU, Dan POPESCU, Cătălin IONESCU *(Redactori)*
Marian IRIMIA *(fotoreporter)*

Adresa redacţiei :
Şos. Bucureşti-Ploieşti 25-27; sector 1, Bucureşti
tel. 3.12.71.35

Răspunderea materialelor informative revine autorilor.

DOCUMENTE DESPRE DRACULA

Cel mai vechi document cu privire la **DRACULA** este manuscrisul de la Mânăstirea St.Gall din Elveţia. A fost scris într-un dialect german, s-ar părea că în anul 1462.În diferite biblioteci din Europa de Vest pot fi găsite exemplare din tipăriturile despre Dracula publicate din 1482 încoace. În **STATELE UNITE** se află o singură tipăritură de acest fel şi aparţine unei fundaţii din Philadelphia.

Redăm în continuare câteva pasaje din aceste tipărituri, multe din fapte fiind relatate şi în cronicile ruseşti sau româneşti, fiind o garanţie (parţială) a autenticităţii lor. Am ales variantele germane care sunt mult mai concise în raport cu celelalte două.

1. „De asemenea, a pus să se facă un cazan mare şi deasupra a făcut scânduri cu găuri şi a puş oamenii să vâre capete prin acestea şi astfel i-a închis şi a pus să se umple cazanul cu apă şi sub cazan a pus să se facă un foc mare şi astfel a lăsat oamenii să urle amarnic până ce ei au fiert şi au murit".

2. „El a prins un ţigan care a furat. Atunci veniră ceilalţi ţigani să-l roage pe Dracula de iertare. Atunci el grăi: <<El trebuie spânzurat de către voi>>. Şi ei răspunseră că nu le stă în obicei. Atunci Dracula vârî ţiganul într-un cazan să fiarbă şi ceilalţi ţigani trebuiră să-i mănânce carnea şi oasele".

3. „Şi a fost trimis la el un bărbat de seamă. Acesta veni către el printre oamenii pe care el pusese să-i spânzure. Atunci Dracula merse printre ei şi-i privi, aceştia erau aşa de mulţi ca o pădure deasă. Atunci bărbatul trimis îl întrebă de Dracula, pentru ce umblă el prin duhoare. Dracula îl întrebă dacă lui îi pute. El răspunse că da. Atunci puse pe loc să-l tragă într-o ţeapă mai înaltă ca să nu-i mai pută ceilalţi".

4. „De asemenea, el a aşezat oameni pe tocilă şi a lăsat să fie chinuiţi pe tocilă până la moarte. Şi multe lucruri înspăimântătoare a făcut, care se spun şi se scriu despre el".

5. „De asemenea, el a avut o ţiitoare care a spus c-ar fi însărcinată. Atunci Dracula puse o moaşă să controleze femeia. Aceasta spuse că ea n-ar fi însărcinată. Atunci el însuşi spintecă ţiitoarea până la piept şi spuse că vrea să vadă unde-i este fătul sau unde e fost acesta".

6. „Către el veni pe drum un călugăr călare pe un măgar. Atunci Dracula puse să fie traşi în ţeapă călugăr şi măgar, unul peste celălalt".

7. „De asemenea, a fost un târg în ţara sa; negustorii trebuiseră să lase peste noapte totul în dughenele lor. Cum peste zi făcuseră vânzare, Dracula veni peste noapte în toate dughenele, luă câţiva din banii unora şi-i adaose altora în dughenele lor şi îşi însemnă cât a luat sau a dat unuia şi altuia. Şi când se făcu ziuă, DRACULA merse prin dughene şi-i întrebă pe câţiva ce au pierdut şi le-a plătit. Cei care au găsit mai mult şi nu au spus, pe aceştia a pus să fie traşi în ţeapă".

8. „De asemenea, au fost trimişi la el câţiva străini, italieni sau francezi. Când ei ajunseră la el, se înclinară şi-şi scoaseră pălăriile, dar tichiile de dedesubt şi le păstrară. Atunci el îi întrebă pentru ce nu-şi scoaseră şi tichiile. Ei spuseră că nu le stă în obicei şi ei nu şi le scot nici în ţara împăratului. Dracula le spuse: <<Eu vreau să vi le întăresc>>. Pe loc puse să li se bată în cuie tichiile, pentru ca acestea să nu le cadă de pe cap şi să le rămână obiceiul". (În alte versiuni, inclusiv în cele româneşti, victimele sunt ambasadori turci).

9. „El văzu un om lucrând în cămaşă scurtă. Îl întrebă pe acesta dacă are o nevastă. El răspunde da. Dracula porunci să fie adusă la el şi o întrebă ce lucrează. Ea răspunse: <<Eu spăl, coc şi torc cu mâna>>. El porunci să fie trasă în ţeapă pentru că ea nu i-a făcut bărbatului ei cămaşa lungă. Lui îi dădu o altă nevastă şi-i spuse să-i facă o cămaşă lungă că de nu, o va trage şi pe ea în ţeapă".

10. „De asemenea, au venit în ţara sa aproape 300 de ţigani. El luă trei din cei mai buni şi puse să-i prăjească. Pe aceştia ceilalţi trebuiră să-i mănânce şi grăi către ei: <<Astfel trebuie să vă mâncaţi unul pe altul sau să porniţi împotriva turcilor>>. Ţiganii au fost mai bucuroşi să lupte cu

TIPARUL EXECUTAT LA TIPOGRAFIA
ÎNTREPRINDEREA POLIGRAFICĂ
Reclamă:
Titus GUVIR
Tehnoredactare computerizată
Adrian BĂNUŢĂ
Culegere:
Doina PREOTU
Mihaela IVAN
Corecturi:
Mihaela VANEA
Montaj offset:
Daniel STĂNICĂ
Mariana SEBE
Silvana GREERE
Jurnalul S.F. este înscris în Catalogul Presei la poziţia 2.128. Abonamentele se pot face la orice centru RODIPET.
Acest săptămânal face parte din reţeaua naţională a publicaţiilor
JURNALUL ®
Director:
Dan DIACONESCU
Redactor şef:
Marius TUCA

APA ROŞIE

Claude Dumont

Îmi amintesc faptele. Totul a început de la o scurgere de apă.Inundaţia a fost oprită de instalator, dar vicleana apă s-a infiltrat peste tot, distrugînd alimentele, înmuind ipsosul şi praful, umflînd linoleurile şi lambriurile.

Nimic grav, afirmase meşterul, *din cauza frigului una din ţevi a cedat.*

Pentru a o putea repara, omul a închis apometrul din pivniţă, imobilul fiind lipsit de apă timp de două zile. Mai tîrziu urme de rugină au început să apară pe coridoare, lungindu-se pe lambriuri.

Instalatorul e de vină, spuneau locatarii.

Ţevile-s de vină, decretase instalatorul, acum murdăresc în loc să cureţe.

Apoi totul păru să intre în normal, pînă în ziua cînd apa de la robinete începu să capete o tentă roşcată.

Se protestă, se înjură, dar totul fu zadarnic.Lunganul de la 4 profită chiar şi nu-şi achită nota de plată la apă.

Apă murdară, plină de rugină.

Instalatorul, chemat din nou, a promis că va face ceva, de exemplu va curăţa canalizarea.

Dar pînă una, alta, gospodinele erau nevoite să folosească apa la gătit.

Unii au văzut în întîmplarea asta o ieşire din monotonia existenţei, alţii găseau că este o aventură amuzantă, repetîndu-şi că rugina nu a omorît niciodată pe nimeni.

După un timp, din roşu deschis apa şi-a schimbat culoarea în roşu carmin şi s-a îngroşat, fiind imposibil de folosit altfel decît fiartă.Cîţiva s-au agitat, dar ceilalţi, calmi şi placizi, au continuat să o folosească deşi era din ce în ce mai închisă la culoare şi densă.

Paralel cu aceste evenimente, locatarii s-au obişnuit să-şi facă o lungă siestă după fiecare masă cu apă roşie.Lucrurile au mers pînă acolo încît, obişnuinţa devenind necesitate, în loc să doarmă noaptea, ei dormeau ziua.

Viaţa imobilului se schimbase total! Părea pustiu ziua, dar o dată cu căderea întunericului se anima.Iar pereţii, tapetele şi scările se înroşiseră din cauza spălării cu misterioasa apă.

Lunganul Louis, de la 4, slab de felul său, s-a îngrăşat şi afirma că apa e hrănitoare. El, care nu bea decît alcool, devenise cel mai mare băutor de apă roşie.

Această situaţie neobişnuită alertă în cele din urmă vecinii, care chemară nişte inspectori să analizeze apa aceea *specială*. Cu o oroare de nedescris, ei constatară că straniul lichid, ce curgea în abundenţă din robinete, nu era altceva decît sînge proaspăt.

Hotărîră să intervină, dar răul era făcut. Nimeni nu mai putea împiedica ireversibila transformare a locatarilor în vampiri.

Traducere de Florin Leodor Dănilă
Titlul original - L'eau rouge. Apărută în culegerea Sombres univers, 1984
(C) C. Dumont, 1984.

INEDIT

RICHARD CHRISTIAN MATHESON

Bărbat.
Noapte. Ploaie.
Drum.
Bărbatul.
Flămând.
Bolnav.
Conduce.
Automobil.
Caută.
Radio.
Informații.
Frecvențe. Poliție.
Comunicat.
Accident.
Ciocnire.
Aproape.
Accelerează.
Viteză.
Dorință.
Sosire. Parcare.
Observă.
Corpuri. Sânge.
Mulțime. Sirene.
Așteaptă.
Ora. Stă.
Durere. Țigară.
Termos. Cafea.
Sudoare.
Greață.
Reflectoare.
Priviri. Târgi.
Carne.
Moarte.
Tremurat.
Frisoane.
Ceas.
Așteptare.
Așteptare.
Mașină. Miros.
Chiștoace.
Ambulanță.
Lacrimi. Sanitari.
Corpuri.
Transportate.
Mulțime.
Poliție,
Fotografi. Beți.
Pleacă.
Nimeni.
Singur.
Portieră.
Coboară.
Înaintează.
Durere. Privește.
Aproape.
Clădiri. Mute.
Strada. Moartă.
Sânge. Desen.
Caldarâm.
Siluete. Aproape.
Pas. Spate.
Siluete. Mijloc.
Inspiră.
Închide. Ochii.
Gândește.
Inspiră.
Concentrat.
Senzație. Expiră.
Aflux.
Moartea.
Ciocnirea.
Femeie. Strigăt.
Parbriz. Expresie.
Față.
Clipa. Moartea.
Energie.
Concentrare.
Imagine. Lovituri.
Clipa.
Femeia.
Automobil.
Camion.
Explozie.
Impact. Clipa.
Incendiu.
Senzație.
Hrană.
Metal. Flăcări.
Strigăte. Sânge.
Moarte.
Clipa.
Ciocnirea.
Imagini. Viteză.
Forță. Remediu.
Putere.
Concentrare.
Imagini.
Ciocnire. Putere.
Viziune. Moartea.
Clipa. Lupta.
Clipa.
Dependență.
Drog.
Incendiul.Corp.
Căldură.
Moarte.
Concentrare.
Dependență.
Drog.
Căldură.
Moartea.
Remediul.
Moartea.
Viața.
Dependență.
Forță.
Plecarea.
Automobil.
Demaraj. Ploaie.
Străzi.
Autostrada.
Harta.
Conduce.
Destins. Salvat.
Fericit.
Radio. Țigară.
Vânt.
Noapte.
Caută.
Accidente.
Moarte.
Viață.
Accelerează.
Timp. Așteptare.
Curând.

RICHARD MATHESON senior, la debutul său în anii '50, era un specialist al povestirilor ultraconcise, alcătuite din fraze scurte și dense (exemplele cele mai cunoscute sunt „Jurnalul unui monstru", „Rochia de mătase albă" – apărută în paginile JSF – „În spatele ecranului"). Când a devenit el însuși scriitor și având ca model un asemenea tată, a încercat să-l egaleze și de ce nu,să-l depășească. Din punct de vedere tehnic, Richard Ch. Matheson, fiul celebrului scriitor, a reușit performanța de a scrie o „nuvelă" din „fraze" alcătuite dintr-un singur cuvânt, aceasta se intitulează „Vampir".

Richard Christian Matheson este născut în anul 1953, în Santa Monica, California. Părăsește liceul pentru a lucra în publicitate, cântă într-o formație rock, ca baterist, devine manechin pentru o casă de mode și a vândut primul text SF la vârsta de 17 ani. Patru ani mai târziu, era cel mai tânăr scenarist angajat de studiourile UNIVERSAL. A participat ca scenarist sau consilier al scenariilor la diverse seriale: „K 2000", „Incredibilul Hulk", „Risc total". Scrierea de scenarii și-a pus amprenta asupra stilului său, care prin concizie și sobrietate îi îngrozește pe traducători. Culegerea sa de texte: SCARS AND OTHER DISTINGUISHING MARKS a apărut în 1987, iar primul roman, CREATED BE în anul 1992. Are o mare cantitate de proiecte (ca orice om, de altfel), pe care speră să le realizeze singur sau în colaborare cu tatăl său: nuvele, romane, scenarii, pentru Steven Spielberg, Tobe Hooper, Dustin Hoffman, Barbara Streisand, recent creîndu-și propria companie de producție cinematografică.

traducere și prezentare:
Nicolae C.ARITON

Vampirese vestite

Nicolae C.ARITON

Dacă mitul lui Vlad Ţepeş alias Dracula este controversat, având în vedere că sursele care au stat la baza „biografiei" sale au constat în documente oferite în principal de duşmani (prieteni nici nu prea a avut datorită firii sale ambiţioase, aprige şi de-o violenţă care depăşea chiar limitele unui Ev Mediu (celebru prin atrocităţi), există documente care o prezintă pe Elisabeth Bathori, ca un adevărat vampir. În plus, mulţi specialişti afirmă că aceasta a fost cel mai temut vampir al tuturor timpurilor.

S-a născut în anult 1560, într-o regiune a Ungariei, în apropierea Carpaţilor Centrali, într-una din familiile cele mai vechi şi înstărite din Transilvania. Familia Elisabethei Bathori, pentru că despre ea este vorba, a dat Transilvaniei un cardinal, mai mulţi prinţi şi un prim ministru, cel mai renumit Bathori fiind regele Ştefan al Poloniei (1575-'86). „Oi negre" au mai fost în familie printr-un unchi care era cunoscut ca „diabolist" (avea legături cu diavolul), o mătuşă lesbiană şi unul din fraţi, un adevărat satir.

Din copilărie, Elisabeth a fost făgăduită ca soţie contelui Ferenc Nadasdy. La căsătoria din 1575, Elisabeth avea 15 ani iar mirele 26. Contele a adăugat numelui lui pe cel de familie al ei, astfel încât contesa a continuat să fie cunoscută ca Elisabeth Bathori.

Tânăra familie s-a mutat la castelul Csejte din comitatul Nyitra, contele fiind mai mult plecat la luptă decât acasă, fiind un mare ostaş, cunoscut mai târziu sub numele de „Eroul Negru al Ungariei".

Cel care a introdus-o pe Elisabeth în tainele magiei a fost, s-ar părea, servitorul Torko. Într-o scrisoare, aceasta îi spunea soţului ei: „Torko m-a învăţat ceva nou, extraordinar. Prinzi o găină neagră şi o baţi cu un baston alb până ce o ucizi. Îi iei sângele şi-ţi mânjeşti cu el duşmanul. Dacă nu-i poţi mânji corpul, fă rost de o haină a lui şi unge-o cu sânge."

O perioadă de timp, Elisabeth a fost fugită cu un necunoscut misterios, la întoarcere contele nu i-a iertat această faptă. La transformările psihice ale contesei a mai contribuit existenţa unei soacre care o domina autoritar. S-ar părea că din această perioadă, contesa, ajutată de servitoarea ei Ilona, a început să-şi tortureze unele servitoare de la castel.

După zece ani de căsătorie, a avut 4 copii, iar în anul 1600 contele moare. Epoca contesei abia acum începe cu adevărat; în primul rând îşi goneşte soacra şi începe să conducă după bunul ei plac.

Ca oricărei femei, Elisabethei îi era teamă de bătrâneţe şi pierderea frumuseţii. Într-o zi, una din servitoare, în timp ce o pieptăna, a tras-o de păr. Nervoasă, contesa a lovit-o violent, cu atâta forţă încât acesteia i-a dat sângele, o picătură căzându-i pe mână. I s-a părut că acel loc a devenit catifelat, căpătând prospeţimea tinerei servitoare. SÂNGELE - iată cheia frumuseţii veşnice a pielii. Torko şi majordomul Johannes au dezbrăcat-o pe fată, au tăiat-o şi i-au scurs tot sângele într-un vas mare. Elisabeth s-a îmbăiat în acest sânge, pentru a-şi înfrumuseţa întreg corpul.

In anii următori, ritualul s-a repetat de mai multe ori, pînă într-o zi cînd una din victime a reuşit să fugă şi să informeze autorităţile. Regele Matei al Ungariei a luat măsuri şi în noaptea de 30 decembrie 1610, un grup de soldaţi au făcut o descindere în castelul Csejte. În holul castelului a fost găsită o fată, golită de sînge şi o alta (în viaţă) a cărei corp fusese

străpuns de înţepături, într-una din carcerele subterane au fost găsite un număr de fete -în viaţă şi au fost deshumate peste 50 de cadavre.

Elisabeth a fost pusă sub arest la domiciliu, în castelul ei.

A avut loc un proces în localitatea Blccse, în ianuarie - februarie 1611. Datorită rangului pe care îl avea inculpata nu a fost prezentă, continuînd să-şi susţină nevinovăţia. Documentul de bază îl constituie transcrierea procesului.

Majordomul Johannes a mărturisit la proces că, după câte îşi aducea el aminte, fuseseră ucise cam 37 de fete, 6 fiind ademenite de el, cu promisiunea slujbei de servitoare. Aceste victime erau legate şi ciopârţite cu foarfecele. Uneori fetele erau torturate de Ilona şi Dorottya, o vrăjitoare, alteori erau torturate chiar de contesă. Ilona a mărturisit că au fost ucise aproximativ 40 de fete. Toţi cei implicaţi în omoruri, cu excepţia Elisabethei, Ilonei şi Dorottyei, au fost decapitaţi şi incineraţi. Celor două complice li s-au tăiat degetele, unul câte unul, şi au fost arse de vii. Contesa Elisabeth nu a fost acuzată niciodată oficial de crimă.

În schimb, la castel, au fost zidite ferestrele şi uşile dormitorului, contesa aflându-se înăuntru, lăsându-se doar un mic spaţiu prin care i se dădea hrana. La început, regele Matei al Ungariei ceruse pedeapsa cu moartea şi pentru contesă, dar la rugăminţile vărului contesei care era prim ministru, a amânat sentinţa, fiind întemniţată pe viaţă. Patru ani mai târziu, în 1614, contesa a murit.

Este interesant de cunoscut că motivul dragonului este comun pe peceţile familiilor Bathori şi Draculeştilor, cea a primilor cuprinde 3 colţi de lup încercuiţi de un dragon care îşi muşcă coada.

Unii specialişti afirmă că povestea contesei Bathori i-a fost cunoscută lui Bram Stoker.

DRACULA, VLAD ŢEPEŞ ŞI ROMÂNII

PRO şi CONTRA

Dracula

Un domnitor controversat

BRAM STOKER, cu romanul său DRACULA, a reuşit să facă cunoscut domnitorul unei obscure ţări din balcani, Vlad Ţepeş, în întreaga lume, transformându-l într-un mit, din păcate negativ.

Vlad Ţepeş a fost fiul lui Vlad Dracul, imaginea tatălui suprapunându-se de multe ori peste cea a fiului. Tatăl este cel care în anul 1431 primeşte Ordinul de Cavaler al Dragonului, de la Sigismund de Luxemburg, împărat al Germaniei şi Ungariei. Acest ordin a fost primit de un număr restrâns de oameni, aceştia purtând, după aceea, un veşmânt roşu cu o manta de mătase verde şi un lanţ dublu cu un dragon din aur masiv. Nu trebuie uitat că, în România, dragonul a simbolizat tot timpul

Adevăratul personaj istoric

diavolul (drac). Probabil că, pentru început, Vlad a fost supranumit „dracul" din cauza acestei bijuterii, dar cu timpul a căpătat alte semnificaţii.

Între 1431 şi 1436, Vlad Dracul (tatăl) a trăit în Transilvania, la Sighişoara, într-o casă care există şi astăzi, făcând parte din monumentele naţionale (prinsă de mai mulţi ani într-un plan

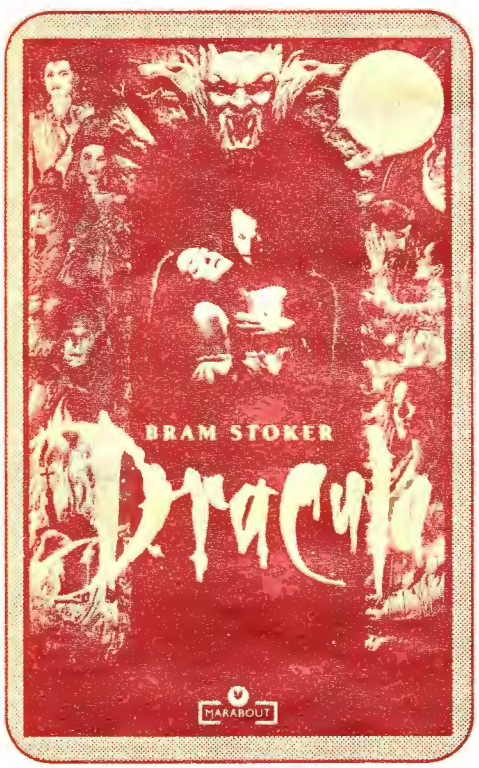

de renovare). Misiunea sa era de a păzi micile drumuri care legau Transilvania de Valahia. La Sighişoara s-a născut Vlad, supranumit mai târziu Ţepeş, un copil cu ochii mari, părul negru şi faţă prelungă.

În 1436, Vlad Dracul (tatăl) a devenit domnitor al Valahiei, în 1444 fiind obligat să-l trimită pe Vlad ca ostatec, în semn de supunere faţă de Poartă, într-un castel izolat din munţii Turciei. În anul 1447, Vlad Dracul (tatăl) a fost ucis împreună cu cel de-al doilea fiu, Mircea, de un alt pretendent la tronul Valahiei.

În 1448, Vlad Ţepeş evadează din semiînchisoarea turcă şi revine în Valahia devenind numai pentru 2 luni domnitor. Intrigile îl obligă să fugă în Moldova unde rămâne 8 ani, fiind martor la toate intrigile şi crimele făcute pentru tronul acestei mici ţări.

Pentru mulţi dintre noi, toţi aceşti ani, crime şi domnitori sunt o adevărată nebunie, dar nu uitaţi că ne aflăm în întunecatul Ev Mediu şi, în plus, la graniţele orientului, unde cu bani se putea cumpăra cai, neveste şi ţări.

În 1456, Vlad Ţepeş a devenit pentru a doua oară domnitor al Valahiei. După 3 ani de domnie, dobândise suficientă putere pentru a renunţa la plata tributului turcilor: aur şi 500 de copii, care urmau să devină ieniceri în armata otomană, şi să răzbune moartea tatălui şi fratelui său.

Boierii s-au opus din start acestei politici îndrăzneţe şi pline de pericol pentru averile lor. Aparent, Vlad Ţepeş este de acord să renunţe şi în semn de bună înţelegere, îi invită pe aceştia la masă, în prima zi de Paşti a anului 1459. Astfel, în castelul de la Târgovişte,se strâng în jurul meselor încărcate, toţi boierii. În plină petrecere, Vlad Ţepeş îi întreabă dacă ştiu câţi domnitori a avut Valahia în ultimii douăzeci de ani. Răspunsurile au fost vagi şi inexacte. „Nouăsprezece, din vina intrigilor voastre blestemate..." şi toţi boierii au fost traşi în ţeapă.

Tehnica tragerii în ţeapă nu a fost „brevetată" de Vlad Ţepeş, ci de turci, care au utilizat-o în aceleaşi condiţii ca şi romanii crucificarea şi ungurii tragerea pe roată. Discutabilă este doar „tehnologia", deşi extrem de spectaculoasă, este dificil de imaginat cum poate fi străpuns într-o ţeapă de 2-3 metri un bărbat care se opune. Mult mai simplă ar fi metoda prin care se sapă mai întâi o groapă circulară cu diametrul de 0,50 şi adâncimea de 1,50 m – de multe ori chiar de victimă – iar în mijlocul ei se fixează o ţeapă. Victima era aruncată în groapă, fiind imposibilă orice mişcare de salvare din cauza spaţiului redus.

În anul 1462, după multe intrigi fără rezultat, sultanul Mohamed al II-lea, cuceritorul

Constantinopolului, porneşte în fruntea unei armate de 60 de mii de soldaţi într-o expediţie de pedepsire a curajosului domnitor Vlad Ţepeş. Acesta, cu o armată mai puţin numeroasă, otrăveşte şi distruge totul în calea turcilor iar în noaptea de 16/17 iunie, atacă prin surprindere. Mohamed este obligat să-şi abandoneze armata pentru a putea să-şi salveze viaţa, soldaţii turci sunt masacraţi iar supravieţuitorii, bineînţeles, traşi în ţeapă a doua zi.

Intrigile boierilor şi ale saşilor – ultimii fiind mereu în „război" cu Vlad Ţepeş, deoarece sprijiniseră un alt pretendent la tron – dau rezultate şi cu o scrisoare falsificată de ultimii, Matei Corvinul, regele Ungariei, este făcut să creadă că Vlad Ţepeş pregăteşte un pact cu turcii pentru a putea câştiga tronul Ungariei. Situaţia era mult mai complicată din cauza aceluiaşi Matei Corvinul care cheltuise personal cei 90 de mii de ducaţi trimişi de Papa Sixtius pentru armata lui Vlad Ţepeş. Domnitorul Vlad Ţepeş este arestat şi închis timp de 12 ani în castelul Visegrad, în Budapesta.

În anul 1476, urcă pentru ultima oară pe tronul Valahiei, iar în iarna lui 1476 (sau 1477) este asasinat de către boieri, fără a se cunoaşte cu exactitate circumstanţele exacte, s-ar părea străpuns cu lănciile de un grup de mercenari.

Compatriot al românilor

Există în occident tendinţa de a crede că românii sunt obsedaţi de vampiri şi de Dracula, şi că trăim cu funia de usturoi în faţa uşii sau a ferestrei pentru a goni vampirii. De esemenea, că folclorul nostru este impregnat cu mituri asupra acestor personaje, sau a altora precum: „strigoi" sau „stafii". Eu mi-am petrecut copilăria într-un sat izolat din Carpaţi şi cu excepţia povestirilor cu fantome, lupi şi urşi feroci, niciodată nu am auzit o poveste cu vampiri sau cu Dracula. Pentru prima oară când l-am cunoscut pe Dracula, a fost pe la 20 de ani, cu ocazia primelor filme de video văzute.

Noi, românii, nu avem gena macabrului în noi şi vreau să argumentez această idee. În literatura fantastică românească nu există texte importante cu vampiri, în plus, Mircea Eliade, care este unul din cei mai importanţi scriitori de literatură fantastică şi cel mai apreciat specialist în mitologie, aproape a ignorat vampirismul. Românii sunt indiferenţi la filmele sângeroase în condiţiile în care în anul 1992, România a fost pe primul loc în blocul ţărilor din est, ca număr de spectatori în sălile de cinema. Dacă BASIC INSTINCT a fost văzut de peste 2 milioane de spectatori, cea mai mare parte a românilor consideră că vampirii sunt personaje din filme americane.

În România există două tabere în cazul lui Vlad Ţepeş, care a fost incontestabil inspiratorul lui Bram Stoker pentru Dracula al său. Unii îl consideră ca pe un înger inocent care a luptat doar pentru independenţa ţării sale şi consideră ca un afront naţional toate legăturile dintre vampirism şi personalitatea sa. Alţii, îl consideră un domnitor crud, care a depăşit limitele sumbrului Ev Mediu, şi că personalitatea sa a fost deformată de duşmanii săi într-un joc de circumstanţe foarte complex. Cum fac parte din această ultimă tabără, vă prezint argumentele.

Prostul renume al lui Vlad Ţepeş se datoreşte în mare măsură diversiunilor politice organizate de saşii din Braşov, care în permanenţă au finanţat alţi pretendenţi la tronul Valahiei. Ţepelor lui Ţepeş, saşii au opus dezinformarea, armă utilizată şi astăzi cu succes. Saşii – emigranţi germani în Transilvania – au adus cu ei primele utilaje tipografice în ţările din est. De-a lungul timpului au editat câteva fascicule cu biografia lui Vlad Ţepeş, cu multe trunchieri; datorită succesului comercial, acestea au fost reeditate. Ediţiile cunoscute sunt cele din anii 1477, 1491, 1494, 1499 şi 1520. Informaţiile prezentate în aceste mici cărţulii au pătruns mai târziu în cărţi savante, de exemplu în ISTORIA UNIVERSALĂ a lui Jan de Puchov, episcop de Praga, în 1544 – după 67 de ani de la moartea lui Vlad Ţepeş – a semnat oficial biografia lui Dracula.

Datorită cruzimii sale, Vlad Ţepeş a fost temut şi urât de către toţi duşmanii săi: boieri, turci, saşi şi unguri. Într-o situaţie aproximativ similară a fost Ştefan cel Mare, care a purtat 47 de războaie împotriva turcilor, a iubit femeile şi vinul dar pentru că de-a lungul timpului a construit 47 de mânăstiri (una după fiecare bătălie câştigată) a fost supranumit „cel Sfânt". Dacă motivul proastei reputaţii al lui Vlad Ţepeş în cronicile germane este cunoscut, mai puţin ştiută este cauza anatemei din cronicile scrise în mânăstirile ortodoxe româneşti. În timpul celor 12 ani de prizonierat în castelul Visegrad, la Budapesta, Vlad Ţepeş a părăsit ritul ortodox pentru cel catolic: „... şi a părăsit credinţa ortodoxă pentru minciuna latină..."

Vlad Ţepeş a fost un personaj care a iubit puterea şi care a luptat pentru ea – ca şi alţii, de altfel– cu spada, ţeapa şi pedepse teribile pentru cei care îi stăteau în cale; cea mai importantă dintre toate era trasul în ţeapă. Inovaţia lui Vlad Ţepoş a constat în pedepsele aplicate în masă, indiferent de vinovăţie.

S-ar părea că peste biografia lui Dracula a fost suprapusă şi personalitatea Elisabethei Bathory, cea care făcea baie în sângele unor tinere fete, racolate ca slujitoare pe domeniul Cseythe, în comitatul Nytra. A fost arestată şi condamnată în castelul său în 1610.

Locuri reale şi imaginare

Locurile lui Dracula sunt foarte căutate astăzi. Există locuri reale în care a locuit Vlad Ţepeş şi locuri care se cred că l-au inspirat pe Bram Stoker în romanul său. Locul cel mai sinistru este la Târgovişte, la curtea regală care, după moartea sa, a fost transformată în ruine de către turci, exasperaţi de domnitorii români revoltaţi de-a lungul timpului. A rezistat timpului doar subsolul şi sălile de tortură. Snagov este o insulă apropiată de Bucureşti, situată pe lacul cu acelaşi nume, un adevărat paradis pe pământ, aici a locuit pentru scurt timp Vlad Ţepeş şi tot aici a fost străpuns de lănciile ucigaşilor săi în 1476 (1477). Splendoarea naturii a făcut din Snagov un loc foarte apreciat de Ceauşescu şi ai săi. În plus, Michael Jackson, în toamna anului 1992, când a concertat la Bucureşti, a vrut să cumpere acest loc în care a locuit 3 zile.

Castelul descris de Bram Stoker în *Dracula*, este situat în PASUL BÂRGĂULUI, pe un vârf inaccesibil, înconjurat de pădure. Castelul Bran, situat la 20 km de Braşov, este foarte asemănător celui descris de domnul Stoker. La început, în secolul al XII-lea acesta a fost o simplă fortăreaţă pentru vamă, cu o taxă de 3 la sută pentru toate mărfurile tranzitate pe drumul Valahia – Transilvania. Imaginea actuală a castelului este efectul renovărilor din anii 1723 şi 1883.

Sighişoara este locul care a făcut legătura dintre realitate şi ficţiune: aici s-a născut Vlad Ţepeş, într-o casă care există şi astăzi, şi este unul din locurile acţiunii romanului.

După o lungă perioadă de linişte în România, în jurul mitului lui Dracula, acum se fac primii paşi în exploatarea comercială a acestui mit. Primii turişti care fac traseul „Dracula": Sighişoara – Braşov –Bran – Târgovişte – Snagov, şi primele case de film care tumează „serii B" cu vampiri.

Concluzii asupra personajului

Acest articol a fost scris în ideea de a vă face o imagine asupra cum este văzut acest personaj „acasă" şi de a vă prezenta imaginea lui Vlad Ţepeş, domnitorul care l-a inspirat pe Bram Stoker pentru personajul principal al romanului său. Informaţiile prezentate sunt incomplete din singurul motiv că nu sunt un specialist şi, în plus, conţinutul textului este impregnat cu mândria mea naţională. Adept al principiului că, în viaţă adevărul se află la mijloc, cred că şi în cazul lui Dracula, situaţia este aceeaşi.

••• Articol inclus în antologia franceză MAITRES DE SANG, ce urmează să fie editată în Franţa la începutul lui '94, de către RIFT.

Nicolae C. ARITON

Brusc, am fost cuprins de o groază totală. Nu știam de ce îmi era frică, însă teroarea era acolo, prezentă. Apoi o amintire mă fulgeră, ca un nume care, de mult uitat, revine în memorie: și am știut că de doamna Stone îmi era frică, de doamna Stone al cărei mormânt cu sinistra inscripție – „În amintirea blestemată" – așa cum l-am văzut adeseori în vis, se găsea de cealaltă parte a peluzei ce se întindea sub fereastra mea.

Încet, încet, spaima mi se risipi și mă regăsii calm și lucid în camera din turn, de care auzisem de atâtea ori în vis și al cărei aspect îmi era atât de familiar. Am privit în jurul meu cu un oarecare simț de proprietate, dându-mi seama că nimic nu era schimbat. În stânga ușii, de-a lungul zidului, se afla patul, apoi șemineul și o mică bibliotecă; pe partea opusă – două ferestre zăbrelite, încadrând o oglindă; pe peretele din dreapta – chiuveta și un dulap masiv.

Bagajele mele fuseseră deja desfăcute, pasta de dinți și aparatul de ras aranjate pe policioara chiuvetei, iar hainele întinse pe pat.

Și atunci am observat prezența a două obiecte imposibil de trecut cu vederea, și care totuși niciodată nu îmi apăruseră în vis: un portret în ulei, mărime naturală, al doamnei Stone și un desen în tuș reprezentându-l pe Jack Stone, așa cum îmi apăruse acum vreo săptămână în cel mai recent din vise – un bărbat de vreo 30 de ani, cu o expresie ascunsă și mai degrabă răuvoitoare. Privind portretul doamnei Stone m-am simțit cuprins din nou de groază.

Tabloul o reprezenta așa cum o știam, până în cele mai mici detalii, zbârcită, cu pletele încărunțite. Însă, în ciuda îmbătrânirii, părea că iradiază o vioiciune înspăimântătoare, o vitalitate care efectiv radia răul. Același rău pe care îl reflectau ochii înguști și perfizi și era înscris în cutele gurii drăcești. Ansamblul figurii ei părea să ascundă un secret, fremătând de o înfiorătoare veselie. Mâinile, încrucișate pe genunchi, dădeau impresia că tremură în așteptarea unei plăceri josnice.

Și în sfârșit, în colțul din stânga jos am văzut o mică înscripție; apropiindu-mă ,am citit: „Julia Stone de Julia Stone".

După o bătaie în ușă, John Clinton intră.

– Ai tot ce-ți trebuie? – mă întrebă.

– Chiar prea mult, am răspuns arătând tabloul.

Începu să râdă.

– Nu-i prea simpatică bătrâna. Un autoportret dacă-mi aduc bine aminte. Am impresia că nu și-a prea dat osteneala să se înfrumusețeze...

– Bine, dar nu-ți dai seama? Trăsăturile acestea abia dacă sunt umane. Cu aerul ăsta drăcesc, parcă-i capul unei vrăjitoare!

John privi tabloul mai atent.

– Mda, încuviință și el, într-adevăr,nu este deloc atrăgătoare. Mai ales dacă trebuie să dormi alături de ea. Mie, personal, cred că mi-ar da coșmaruri. Dacă vrei, am să chem pe cineva s-o ia.

– Zău, dacă aș cere ceva mai mult.

Sună un servitor și, tustrei, am desprins tabloul, l-am scos pe palier și, acolo, l-am rezemat cu fața la zid.

– Drace, da' grea a mai fost bătrâna, zise John ștergându-și fruntea. Îți vine să crezi că întradins a făcut așa, ca să ne determine să n-o scoatem afară.

Greutatea neobișnuită mă surprinsese și pe mine. Tocmai voiam să răspund, când din întâmplare îmi privii mâna. Palma îmi era plină de sânge.

– Cred că m-am tăiat undeva.

– Asta-i bună, și eu la fel – exclamă surprins și John.

Ne-am întors în camera din turn să ne spălăm de sânge. Însă, nici pe mâna lui, nici pe a mea, nu găsisem nici cea mai mică urmă de zgârietură sau tăietură. Apoi, parcă printr-o înțelegere tacită, nici unul dintre noi nu mai făcu vreo aluzie la această anomalie.

Cum furtuna care amenința, întârzia mereu să se dezlănțuie, după cină, atmosfera deveni și mai apăsătoare. Împreună cu majoritatea invitaților am ieșit afară, în marginea peluzei unde luaserăm ceaiul. Apoi, încet, încet, grupul începu să se împrăștie: femeile urcară să se culce, iar bărbații se îndreptară către fumoar sau către sala de biliard, astfel că pe la ora 11, gazda și cu mine rămaserăm singurii de veghe. Toată seara John dăduse impresia că ar fi fost chinuit de un gând și, de cum rămaserăm singuri, mi se destăinui.

– Ai remarcat că omul care ne-a ajutat să ducem tabloul avea și el sânge pe mâini? L-am întrebat dacă nu cumva s-a tăiat ,și el mi-a răspuns că probabil așa era, însă nu vedea unde. Acum mă întreb de unde provenea tot sângele ăsta?

– Habar n-am și puțin îmi pasă, din moment ce nu mai am la căpătâi portretul acela blestemat.

– Este totuși o chestie tare ciudată. (Deodată tresări și se ridică). Fii însă atent la ce-o să se întâmple acum... Este cel puțin la fel de inexplicabil.

În timp ce discutam, unul dintre câinii săi ieșise din casă. În spatele nostru, ușa către hol rămăsese deschisă și o fâșie de lumină decupa peluza ajungând până la grilajul de fier dincolo de care se întindea pășunea din jurul nucului. Câinele, cu blana zbârlită, cu colții rânjiți, mârâia de furie și de groază. Fără a ne da nici cea mai mică atenție, cu pași schimonosiți într-un mers rigid, începu să traverseze peluza în direcția grilajului. Ajuns, se imobiliză privind printre barele de fier, neîncetând să mârâie. Apoi, brusc, păru părăsit de tot curajul: cu un scheunat jalnic și prelung, făcu calea întoarsă către casă, aproape târându-se pe iarbă.

– Comedia asta o repetă de cel puțin șase ori pe zi – observă John. De parcă ar vedea ceva care îl înfurie și-i îngrozește în același timp.

M-am dus până la grilaj și am privit de partea cealaltă. O formă se mișca în iarba de dincolo; apoi am deslușit un zgomot pe care, pentru moment, nu l-am putut identifica. Am recunoscut mai apoi torsul unei pisici. Am aprins bricheta și am văzut animalul: un motan persan imens care, sfârâind, își arcuia spinarea. Ochii îi sticleau în penumbră și, din când în când, își pleca capul mirosind prin iarbă.

Am început să râd:

– Misterul s-a lămurit. E un motănel care serbează de unul singur noaptea Walpurgiilor.

– Îl cheamă Darius – răspunse John. Își petrece acolo jumătate din zi și întreaga noapte, însă asta nu rezolvă cu nimic misterul. Fiindcă Toby și cu el sunt cei mai buni prieteni.

Înainte de a putea răspunde, începu deodată să plouă cu atâta furie, de parcă s-ar fi deschis un robinet. Într-o clipă motanul escaladă grilajul şi parcurse peluza din câteva salturi pentru a se ascunde în casă. Se opri însă în prag, privind cu intensitate întunericul de afară, iar când John îl împinse înăuntru pentru a închide uşa, pufăi şi încercă să-l zgârie.

Într-un fel, acum că portretul Juliei Stone era afară pe palierul scării, camera din turn nu mai prezenta în ochii mei nici un pericol. Am urcat să mă culc; eram atât de obosit încât, efectiv, nici nu m-am mai gândit la semnificaţia sângelui care ne umpluse mâinile sau la comportamentul ciudat al câinelui şi pisicii.

Înainte de a stinge lumina, ochii mi s-au oprit pe locul gol de pe perete unde fusese agăţat mai înainte tabloul. Acolo, tapetul îşi păstrase nuanţa purpurie iniţială, în timp de peste tot culoarea era fanată. Am suflat în lampă şi am adormit imediat.

❧❧❧

M-am deşteptat brusc şi m-am ridicat cu impresia că prin faţa ochilor mi-a trecut o pală de lumină orbitoare, deşi în cameră era întuneric beznă. Ştiam cu precizie unde mă aflam: în camera de care, în visele mele, îmi era atât de frică, însă, nimic din ceea ce resimţisem până atunci, nu egala paroxismul terorii care îmi încleşta acum sufletul.

În aceeaşi clipă, bubuitul unui tunet răsună chiar deasupra casei, totuşi fără a mă linişti, făcându-mă să mă gândesc că m-a trezit un fulger.

Ceva, care îmi era cunoscut, era aici cu mine şi eu o simţeam...

Instinctiv, am întins mâna dreaptă – cea mai apropiată de zid – ca pentru a îndepărta această ameninţare. Şi degetele mele întâlniră rama unui tablou atârnat alături de mine.

Am sărit din pat, lovindu-mă de noptieră, şi mi-am auzit ceasul, lumânarea şi chibriturile căzând pe jos. Însă nu mai aveam nevoie de lumină, deoarece la sclipirea unui nou fulger am văzut, din nou alături de patul meu, portretul doamnei Stone! Şi, în aceeaşi lumină fulgurantă, am mai avut timpul de a observa ceva: o făptură aplecată peste marginea patului şi care mă privea. Era înfăşurată într-un fel de veşmânt alb pătat de pământ, aderând strâns pe corp, iar chipul îi era aidoma celui din tablou.

❧❧❧

Tunä din nou asurzitor, iar când tăcerea reveni, am auzit un foşnet apropiindu-se de mine, în timp ce, lucru încă şi mai oribil, o înfiorătoare duhoare de putrefacţie începu să se răspândească în cameră. O mână îmi atinse gâtul şi, chiar lângă ureche, am simţit suflul precipitat al unei respiraţii aride. Şi totuşi îmi dădeam seama că această creatură, deşi perceptibilă prin pipăit, miros, auz şi văz, nu aparţinea lumii noastre şi că depăşirea frontierelor vieţii materiale fusese posibilă numai datorită posesiei unei hidoase capacităţi de manifestare.

Şi atunci răsună o voce, ale cărei accente îmi erau deja familiare:

– Ştiam că vei veni în camera din turn. E mult de când te aştept şi, în sfârşit, iată-te. Noaptea aceasta va fi ospăţul meu, însă, în curând, vei împărţi cu mine aceleaşi delicii.

Respiraţia gâfâindă se apropie de mine. Îi simţeam suflul alunecându-mi pe gât.

❧❧❧

Teroarea care până atunci mă paralizase, cedă în acel moment în faţa instinctului de conservare. Am izbit cu amândoi pumnii în forma care mă atingea, zbătându-mă în acelaşi timp cu lovituri de picior; am auzit un fel de urlet animalic şi ceva moale căzu pe podea cu un zgomot surd.

Am făcut câţiva paşi, gata să mă împiedic de ceea ce zăcea pe jos, şi din întâmplare am găsit clanţa uşii. O clipă mai târziu, o zăvoram în urma mea şi o goneam pe coridor. O uşă se deschise undeva în jos şi John Clinton, cu o lumânare în mână, urcă în întâmpinarea mea.

– Ce s-a întâmplat? M-am culcat chiar sub camera ta şi am auzit un zgomot de parcă... doamne, ţi-e umărul plin de sânge...

După cum mi-a povestit, mai târziu, mă clătinam pe picioare, faţa îmi era albă ca varul, iar pe umăr aveam o urmă, de parcă în acel loc aş fi fost atins de o mână însângerată.

– Ea este acolo! – şi am arătat uşa camerei mele. Ştii despre cine vorbesc! Şi tabloul este din nou acolo, atârnat în acelaşi loc.

John începu să râdă.

– Ai avut un coşmar!

Mă împinse la o parte şi deschise uşa, fără ca din partea mea să întâmpine vreo împotrivire.

– Ce-miros îngrozitor! – fu prima lui reacţie.

Apoi se făcu tăcere. Trecând pragul, John dispăruse din vedere. Nu trecu mult şi reveni, la fel de palid cum trebuie că arătam şi eu, închizând precipitat uşa.

– Ai dreptate, tabloul e tot acolo. Şi pe podea e ceva... ceva murdar de pământ şi mucegai... ceva ce seamănă cu un linţoliu. Haide, repede, să plecăm.

Nu ştiu cum am putut ajunge până jos. Nu o dată prietenul meu a trebuit să mă sprijine în coborârea scărilor, în acelaşi timp aruncând peste umăr priviri pline de grijă şi teamă. În sfârşit, ajunşi în micul salon, i-am povestit tot ceea ce am scris aici.

Urmarea va fi scurtă. Unii dintre cititori poate au şi bănuit-o, dacă îşi mai amintesc de inexplicabila enigmă a cimitirului din West Fawley (sunt vreo opt ani de atunci), când de trei ani s-a încercat îngroparea corpului unei sinucigaşe. La fiecare tentativă, după câteva zile, coşciugul era găsit ieşind din pământ. După cea de-a treia încercare s-a ridicat corpul, pentru a fi înmormântat în altă parte, în glie nesfinţită. Noul loc ales pentru înhumare ţinea de grădina casei în care trăise acea femeie.

Aceasta se sinucisese într-una din camerele aflate în partea superioară a turnului. Şi numele ei era Julia Stone.

Ca o consecinţă a întâmplării pe care am povestit-o, coşciugul a fost din nou dezgropat în secret şi a fost găsit umplut cu sânge.

Traducere de

Mihaela şi Cristian IONESCU

Filmografie

DRACULA – *1931, Universal Studios. O producţie Tod Browning; producător Carl Laemmle – jr.; regizor Tod Browning; scenariu Garret Fort, după romanul lui Bram Stoker.*

Dracula este interpretat de Bela Lugosi, care a jucat şi pe scenă, pe Brodway. Acesta este primul adevărat film sonor despre vampiri. Rămâne unul din cele mai populare filme din toate timpurile, deşi majoritatea criticilor nu-l preţuiesc prea mult. Imaginea este lipsită de imaginaţie, muzica cuprinde pasaje preluate din „Lacul lebedelor" de Ceaikovski, dar accentul unguresc autentic al lui Bela Lugosi, ca însăşi prezenţa lui, concura pentru a face din Dracula interpretat de el un rol care a intrat în „folclorul" contemporan american.

•••

De altfel, ca o completare, Bela Lugosi a fost atât de marcat de acest rol al lui Dracula încât tot restul vieţii s-a considerat o „reîncarnare" a acestuia. Averea strânsă în urma rolurilor de vampir i-a permis construirea unui adevărat castel al groazei ca locuinţă, cu trape din care ieşeau sicrie, culori sumbre sau sângerii, nu se privea în oglindă etc. Pe patul de moarte, înainte de a muri, ultimele lui cuvinte au fost: „Eu sunt Dracula".

•••

AMPRENTA VAMPIRULUI – *1935, Metro-goldwyn-Mayer, producător E.J.Mannix; regizor Tod Browning.* Bela Lugosi îl interpretează pe contele Mora (Dracula). Vampirul femeie, perechea lui, e Carol Borland. Un elaborat remake după filmul mut LONDRA DUPĂ MIEZUL NOPŢII. În film, Lionel Barymore, un specialist în ştiinţele oculte, susţine că îndărătul crimelor comise într-un castel sumbru se găseşte un vampir, dar până la urmă presupuşii vampiri se dovedesc a fi actorii din localitate, adevăratul asasin e o fiinţă umană care a supt sângele victimei sale. Filmul a fost relansat în 1972.

•••

FIICA LUI DRACULA – *1936, Universal, producător Carl Laemmle – jr.; regizor Lambert Hillyer, scenariul o adaptare după povestirea MUSAFIRUL LUI DRACULA de Bram Stoker.* Gloria Holden joacă rolul fiicei lui Dracula, contesa Marya Zaleska. Fiica încearcă să-şi înfrângă setea de sânge moştenită de tatăl ei.

•••

LILIACUL DEMONIC – *1940, Producers Releasing Corp., SUA; producător Jack Gallangher; regizor Jean Yarbrough, scenariu după povestirea lui George Bricker, „Şarpele Zburător".* Bela Lugosi interpretează rolul lui Paul Carruthers, un om de ştiinţă nebun care creşte lilieci-vampiri uriaşi deveniţi, până la urmă, uneltele lui de răzbunare.

•••

CEVA DE PE ALTĂ LUME – *1951, RKO RADIO PICTURES, SUA, producător Howard Hawks; regizor Christian Nyby şi Orson Welles, potrivit unor zvonuri); scenariul de Charles Lederer, bazat pe romanul CINE UMBLĂ ACOLO de John W.Campbell jr.* Este primul film care asociază cla-

sicul vampir cu literatura ştiinţifico-fantastică. Un personaj din spaţiu se prăbuşeşte pe pământ şi supravieţuieşte numai cu sânge.

•••

PLANETA SPAŢIALĂ NR.9 – *1956, Distribution Corporation of America, USA; producător şi regizor, Edward D.Wood jr., un scenariu semnat tot de regizor.* A rulat şi sub titlul: HOŢUL DE MORMINTE EXTRATERESTRU. Lugosi a jucat rolul lui Specter. A fost ultimul film al lui Bela Lugosi.

•••

GROAZA DE DRACULA – *1958, Hammer Films, Marea Britanie; producător Anthony Hinds; scenariu de Jimmy Sangster, adaptare după romanul Dracula de*

Bram Stoker. Dracula este interpretat de Christopher Lee. Un film bun, care se numără printre primele adevărate filme de groază, depăşind limitele senzaţionalului pur. Scena finală este admirabilă: Van Helsing îl prinde pe Dracula care, în zorii zilei, fuge să se readăpostească în mormântul lui. Van Helsing, într-un salt disperat, îi sfâşie giulgiul ca să lase lumina să-l atingă, închipuie o cruce din două candelabre şi-l forţează să iasă la lumina soarelui, vampirul se dezintegrează, prefăcându-se în praf şi pulbere.

•••

CASA DE GROAZĂ A DOCTORULUI TERROR – *1964, Amicus, Marea Britanie; regizor Freddie Francis.* Moartea, sub masca doctorului Schreck, interpretat de Peter Cushing, prezice uciderea a cinci pasageri dintr-un tren. Una din secvenţe prezintă şi un vampir.

(A fost programat şi la TVR1).

•••

BALUL VAMPIRILOR– *1967, Cadre – MGM, Franţa – Marea Britanie; regizor Roman Polanski.*

În America a rulat sub titlul NEÎNFRICAŢII UCIGAŞI DE VAMPIRI sau SCUZAŢI-MĂ, DAR DINŢII DUMNEAVOASTRĂ SÎNT ÎN GÎTUL MEU. O reuşită abordare satirică a vampirilor. Polanski utilizează corect simbolurile oculte; ca o ironie a soartei, acesta a fost ultimul film în care a jucat Sharon Tate, soţia lui Polanski şi una dintre victimele cazului de asasinat Manson.

•••

GHICIŢI CE-A PĂŢIT CONTELE DRACULA? – *1970, Merrick International Picture, SUA.* O culme a filmelor de groază. Sexploatare stridentă. A fost turnat în trei variante, în acelaşi decor: o dată sub titlul iniţial, cu actori îmbrăcaţi; a doua oară, cu actorii în pielea goală, sub titlul „Oare Dracula suge?", şi a treia oară, în chip de farsă degenerată, sub titlul: „Oare Dracula într-adevăr...?

Nicolae C. ARITON

Omul care a născut un monstru

În 1897, anul apariției uneia din capodoperele lui H.G.Wells, **Războiul lumilor**, vedea lumina tiparului și un roman de o cu totul altă factură. Aidoma lui **Frankestein**, publicat la începutul secolului, această melodramă sumbră sosită la sfârșit de veac era sortită unui succes imediat și îndelungat. Ideea sa centrală – cei ce trăiesc nu sunt decât o pradă pentru morții vii – se află la polul opus oricărei concepții științifice, iar amestecul hidos de castele ruinate, sânge și sicrie nu era în nici un caz ceva de pus pe masă în fața unor oameni pregătindu-se pentru acel minunat de modern secol (cel puțin, până-n prezent), al Douăzecelea.

Însă cu toate acestea, Bram Stoker și **Dracula** au intrat în istorie, și nu doar în cea literară. Cartea cu pricina se tipărește și astăzi. A fost tradusă în aproape toate limbile lumii. A fost neîncetat parodiată, denaturată și filmată. A răspândit legenda vampirului de-a lungul și de-a latul lumii. Și l-a făcut pe autorul ei celebru.

Bram (Abraham) Stoker, prozator, biograf, eseist și critic irlandez, se naște în 1847 și moare în 1912. Își datorează renumele romanului **Dracula**, poate „cea mai tensionată și excitantă carte horror scrisă vreodată", după cum susține Daniel Farson, strănepotul lui Stoker. Autorul irlandez scrie de asemenea cărți de aventură și romanțuri mediocre, dar bine primite, alte câteva romane horror, precum și o biografie laudativă a vechiului său prieten și patron, actorul shakesperean Sir Henry Irving. În ciuda prolificității sale, Stoker e considerat drept autorul unei singure cărți, unica sa contribuție demnă de menționat fiind crearea contelui transilvănean al cărui nume a devenit sinonim cu vampirismul.

În primii șapte ani de viață, Bram Stoker e ținuit la pat. De-a lungul acestei perioade de boală, mama sa îi deapănă amintirile proprie-i copilării, petrecută la Sligo, în timpul epidemiei de holeră și care figurează deseori înmormântări de vii și incinerări de cadavre. În memoriile sale, Stoker caracterizează perioada în cauză „meditativă". Mai târziu, la Trinity College, tânărul irlandez recuperează infirmitatea prea timpurie născută, excelând atât la atletism cât și la studiile și cursurile audiate. În 1870 absolvă cu brio matematica, urmându-și apoi tatăl în serviciul civil irlandez, unde rămâne să lucreze timp de zece ani. În aceeași perioadă, Stoker colaborează fără plată la ziarul **Mail** din Dublin, semnând cronici teatrale elogioase și, mai ales, aprecieri prea puțin critice în privința jocului lui Henry Irving. Cei doi se împrietenesc și, în 1879, Stoker își lasă slujba pentru a deveni impresarul lui Irving. De asemenea, ocupă și alte posturi, manageriale, secretariat și chiar director la Lyceum Theatre. În ciuda acestor sarcini extrem de variate, scrie mai multe romane, inclusiv **Dracula**. Are timp chiar și de viață mondenă bogată și variată, fiind încurajat de soția sa, Florence Balcombe, o iubire din tinerețe pe care și-o disputase cu Oscar Wilde. După moartea lui Irving în 1905, Bram Stoker se alătură colectivului literar al ziarului londonez **Telegraph**, scriind alte două romane horror, **The Lady of the Shroud** și **The Lair of the White Worm**. În ultimii ani de viață, scriitorul irlandez suferă de gută și de boala lui Bright. Unii dintre biografii săi cred că principala cauză a morții o constituie sifilisul, de care Stoker se molipsise în perioada când scria **Dracula**.

Cristian LĂZĂRESCU

Critica socotește în general **Dracula** ca pe o culme a povestirii cu vampiri de sorginte gotică, inițiată și precedată în secolul XIX de **„The Vampyre"** (William Polidori), **Varney the Vampyre** (Thomas Prest), **Carmilla** (Joseph Sheridan Le Fanu) și **„Le Horla"** (Guy de Maupassant). Succesul inițial al romanului s-a datorat în mare măsură nu conținutului gotic, ci, după cum susține același Daniel Farson, faptului că „pentru cititorul victorian, cartea părea probabil de o îndrăzneață modernitate". **Dracula** e concepută în stilul epistolar, utilizat cu precădere de Samuel Richardson și Tobias Smollett încă din secolul XVIII și desăvârșit de Wilkie Collins în secolul XIX. Narațiunea, alcătuită din fragmente de jurnal, scrisori, extrase din ziare, un jurnal de bord și înregistrări la fonograf, i-a permis lui Stoker să contrapuncteze acțiunile personajelor sale cu propriile lor explicații în privința modului în care au acționat. Cu toate că celelalte romane ale lui Stoker au fost bine primite la apariție, atât de public cât și de critică, ele sunt în prezent datate (în principal din cauza personajelor stereotipe și a tramei gotice excesiv de romantioasă) și foarte puțin citite. Chiar și multe dintre recenziile contemporanilor autorului remarcă frecvent caracterizările inabile și tendința spre melodramă prezente în scriitură. În schimb, descrierile, precise și eficiente, au fost întotdeauna apreciate. În privința cititorilor de azi, povestirile irlandezului, deși împărtășind tarele romanelor sale, au rezistat mult mai bine. Ele pot fi deseori întâlnite în cuprinsul multor antologii de ținută, consacrate genului horror. „Dracula's Guest", intenționată a fi un capitol prefațator în cadrul romanului **Dracula**, este una dintre cele mai cunoscute proze scurte ale lui Bram Stoker.

Primele recenzii subliniază „multitudinea inutilă a întâmplărilor oribile", fapt ce poate „șoca și dezgusta" cititorii romanului. Unul dintre critici merge chiar până la a sfătui copiii și adulții nervoși să evite cartea. La început, **Dracula** e interpretat doar ca un simplu roman de groază. Apoi, Dorothy Scarborough dă tonul viitoarelor evaluări critice, scriind că „Bram Stoker ne-a delectat cu felurite exemplificări ale vieții supranaturale, întotdeauna împletite cu alte motive stranii". În 1931, Ernest Jones, în lucrarea **On the Nightmare**, atrage atenția asupra faptului că aceste „alte motive stranii" presupun o sexualitate latentă. De atunci, majoritatea criticii abordează **Dracula** din perspectiva psihanalizei freudiene, ceea ce nu exclude însă interpretările folclorice, politice, feministe, medicale sau religioase. O teorie interesantă elaborează criticul englez David Punter, în lucrarea **The Literature of Terror** (1980). Premisa demonstrației este semnificația cu care e investit, în roman, sângele omenesc. Vampirul „trăiește" de pe urma sângelui celorlalți, iar eforturile lui Van Helsing și ale prietenilor săi încearcă să blocheze acest flux unic, prin transfuzie și orice alte mijloace posibile. Pentru Dracula, sângele este efectiv viață, și nu doar literal, ci și figurat. Ca individ, el are nevoie de sânge, însă totodată este, după cum îi spune lui Harker, o dinastie, o „casă", descendent mândru și purtător al unei îndelungate tradiții nobiliare. Într-un anume sens, Dracula e culmea aristocrației. Nevoile sale (și implicit ale casei și descendenței de care aparține) s-au rarefiat; toate legăturile materiale cu burghezia au dispărut, cu excepția sângelui vital (sângele **nobil**). Aristocratul și-a împlinit tragicul destin social, însă prăbușirea lui îi implică în mod necesar și pe ceilalți. Deposedat de dreptul său înnăscut de a domina, puterea i se exercită în simpla supraviețuire. În relațiile sale cu lumea, el exercită o tiranie extremă, justificată totuși, dacă se ține seama că el nu încearcă să supraviețuiască doar ca individ. În contextul propus, salvarea vizează clasa și casa reprezentată, deci, supraviețuirea morților. Supoziția e susținută și de faptul că, povestindu-i lui Harker istoria sa, Dracula folosește pluralul regal, făcând astfel imposibilă disocierea între longevitatea personală sau contopirea deplină cu spița din care se trage. Multe dintre vechile legende au ca trăsătură comună și particularizantă sublinierea și explicarea, chiar dacă uneori naivă, a relației dintre aristocrație și nemurire. Se prea poate ca țărănimii din centrul Europei stăpânul feudal chiar să-i fi părut nemuritor; seniorul din castelul de pe munte se putea schimba, dar nimeni nu știa în mod cert acest lucru. Ce se știa, în schimb, era că întotdeauna exista un senior și că viața și titlul persistau, ocrotite parcă de magie, plătite cu sânge țărănesc, adică sânge vărsat în războaie sau de cruzimea stăpânului. De-acum, Dracula nu mai poate supraviețui cu un astfel de sânge; el are nevoie de alte surse de hrană care să-i susțină existența socială atrofiată. Pe măsură ce-i dispar adevăratele puteri, nobilul e investit cu posibilități supranaturale, manifestate cu precădere în timpul nopții.

Tot acest set de simboluri este localizat în societatea victoriană târzie. „Casei" semnificate de Dracula, Stoker îi contrapune familia burgheză. Romanul devine astfel un conflict dramatic între forțe și poziții sociale, structurat pe următoarele cardinale: spiță – familie, nesiguranța nopții – liniștea zilei, pasiune neînfrânată și chinuitoare – emoții temperate și gingașe, erotism fizic – dragoste spiritualizată și platonică, seducție – relații maritale și, în centrul acestui sistem, forțele malefice întrupate de Dracula – pozitivismul logic și rațiunea întrupate de Van Helsing. Din punct de vedere burghez, Dracula este un maniac; din cel personal, de altfel prezent în text, Dracula împlinește promisiunea iubirii dincolo de moarte. Pentru burghezie, el semnifică perversiunea sexuală și sadismul, dar ceea ce simt victimele sale este plăcere, în mod cert nesănătoasă, însă de o intensitate necunoscută în relațiile uzuale. Dracula există și exercită putere în baza unui drept imemorial; Van Helsing și prietenii săi îl învinge prin muncă efectivă și eforturi concertate – armele unei clase sociale care-și câștigă existența cu sudoarea frunții. Romanul lui Stoker își datorează universalitatea, ca oricare altă operă de artă, multiplelor nivele de lectură înglobate, însă mare parte revine și manierei de abordare a tabu-urilor sociale. Acolo unde acestea impun anumite limite și operează distincții, permițând societății un mers corect, Dracula le anulează. Apar astfel și sunt întreținute confuziile între om și animal – regăsim aici spaima de degenerare prezentă la Stevenson (**Dr.Jekyll and Mr.Hyde**), Oscar Wilde (**The Picture of Dorian Gray**) și Wells (**The Island of Dr. Moreau**); între om și Dumnezeu – Dracula îndrăznește să împartă nemurirea și dragostea oferită de el e coruptă și neomenească; în fine, între bărbat și femeie – Dracula dezvăluie existența pasiunii feminine (amintiți-vă, e vorba de Anno Domini 1897). Figura vampirului întruchipează mai multe tipuri de frică primară: își poate schimba forma, contopește diferite specii animale, este un vestitor al colapsului etnic. Aici merită amintite și conotațiile religioase, de sorginte satanică, atașate personajului. Dracula amenință orânduirea socială nou-instaurată din interior, și face acest lucru atacând conceptul de moralitate, prin atentarea la eliberarea acelor aspecte ale personalității ieșite din sfera moralității,

precum şi prin sumbra parodie a colonizării reprezentată de infecţia al cărui purtător este.

În 1986, în lucrarea **Trillion Year Spree**, Brian Aldiss propune o cheie inedită de receptare a romanului, mai apropiată poate sensibilităţii cititorului din anii '90. În opinia reputatului scriitor englez, adevăratul subiect al lui **Dracula** este obsesia sfârşitului de secol XIX, sifilisul. Altfel spus, vampirismul devine metafora propusă de Bram Stoker pentru bolile venerice din societatea victoriană. Aldiss îşi susţine teoria, luând în considerare unele aspecte ale vieţii autorului irlandez. Stoker se căsătorise în 1878 cu Florence Balcombe. Florence era de o frumuseţe aparte; fusese model lui Burne-Jones şi logodnica lui Oscar Wilde. Era însă şi o femeie deosebit de rece, care, după naşterea primului şi singurului lor fiu, îi refuzase lui Stoker orice relaţii sexuale. Ori Stoker era un bărbat activ, energic, care probabil şi-a căutat satisfacţiile în alte părţi.

Călătoriile sale cu trupa de teatru a lui Henry Irving i-au oferit, fără îndoială, multiple posibilităţi în acest sens. Un biograf mai vechi, Harry Ludlam, scrie în 1912 despre moartea lui Stoker: „pe certificatul de deces apare cuvântul „Epuizare". Avea şaizeci şi patru de ani". În 1975, Daniel Farson este mult mai puţin pudic, citând exact cuvintele de pe certificat: „Ataxie locomotorie 6 luni rinichi atrofic granulos. Epuizare. Constatat de James Browne M.D." Ataxie locomotorie înseamnă perioada terţiară a sifilisului. Părerea lui Farson e că Stoker s-a îmbolnăvit de sifilis spre finele secolului, probabil chiar în 1897, anul apariţiei lui **Dracula**. Mai trebuie avută în vedere şi reputaţia de fustangiu a lui Stoker. Şi iată cum capodopera irlandezului îşi dezvăluie o nouă dimensiune, iar ameninţarea/ supunerea sexuală a femeilor capătă o semnificaţie inedită. Brian Aldiss schiţează şi elementele din roman care i-ar putea susţine afirmaţiile. Van Helsing e doctorul cu seringă, contele reprezintă boala în sine, iar nebunul Renfield perioada terţiară. Femeile, Lucy Westerna şi Mina Murray, devin vectorii sifilisului (la un moment dat, Mina chiar exclamă: „Până şi – Atotputernicul îmi ocoleşte trupul prihănit!").

Dincolo de toate aceste interpretări şi teorii critiice, mai mult sau mai puţin întemeiate, dincolo chiar şi de roman, numele lui Dracula este astăzi familiar multor oameni care probabil habar n-au de identitatea creatorului său. Fapt oarecum paradoxal, figura atât de populară a vampirului, aşa cum este ea acceptată de marele public, nu mai seamănă aproape deloc cu fiinţa demonică plămădită de Stoker. Transpunerile scenice şi adaptările cinematografice şi-au permis licenţe aberante cu personajele şi trama imaginate de Stoker. Studii recente amănunţite în ceea ce priveşte folclorul tradiţional au scos în evidenţă că Stoker însuşi n-a respectat legenda vampirilor, în forma ei originală. Şi totuşi **Dracula**, scrisă în grabă de un om care studiase matematica şi o lucrase iniţial într-un cadrul cleric, a avut impact asupra cititorilor timp de aproape 100 de ani. Indiferent dacă Stoker a invocat o spaimă universală sau, după cum preferă unii critici modemi, a dat formă unei imagini fantastice universale, el a creat o plăsmuire trainică şi viguroasă, devenită parte intrinsecă a culturii populare.

În seara unei zile din iunie 1816, pe malurile lacului Geneva, într-o reşedinţă asediată de două interminabile săptămâni ploioase, un grup de călători încerca să-şi umple cumva timpul. Persoanele în cauză erau, la acea dată, prea puţin cunoscute. Pe atunci, nu auzise încă nimeni de Percy Bysshe Shelley, Mary Wollstonecraft Shelley, George Gordon Byron sau John Polidori. Tocmai începuseră lecturarea în comun de poveştiri cu fantome, dintr-o carte germană numită **Fantasmagoria**, când seara a luat o turnură bizară. Lucrurile au culminat cu neaşteptata criză suferită de Shelley. Doctorul Polidori şi-a notat în jurnal: „După ceai, ceasul 12, discutăm într-una despre stafii. Lordul Byron citeşte cu voce tare nişte versuri din „Christabel" de Coleridge, (fragmente despre sânul vrăjitoarei); de îndată ce s-a lăsat tăcerea, Shelley, ţipând brusc şi ducându-şi mâinile la cap, a fugit din cameră cu o lumânare. I-am stropit faţa şi apoi i-am dat eter. O privea pe dna Shelley, şi deodată s-a gândit la o femeie de care auzise, cu ochi în loc de sfârcuri; şi asta, luându-i în stăpânire mintea, l-a înspăimântat".

Participanţii la acestă memorabilă întâlnire s-au hotărât să încerce fiecare să scrie o povestire originală cu fantome. Mary Shelley, a cărei lucrare, celebrul **Frankestein**, a fost singura destinată să supravieţuiască pentru posteritate, s-a apucat cel mai greu de treabă. Percy Shelley a lăsat doar un fragment neterminat, intitulat „The Assassins", iar Byron a scris o interesantă istorisire macabră, cu titlul „the Burial". Însă cel mai adesea menţionat în legătură cu Bram Stoker şi **Dracula** a rămas doctorul John Polidori. Povestirea sa a fost mai târziu transformată în roman şi s-a bucurat de mare succes. Ea se numea „The Vampyre".

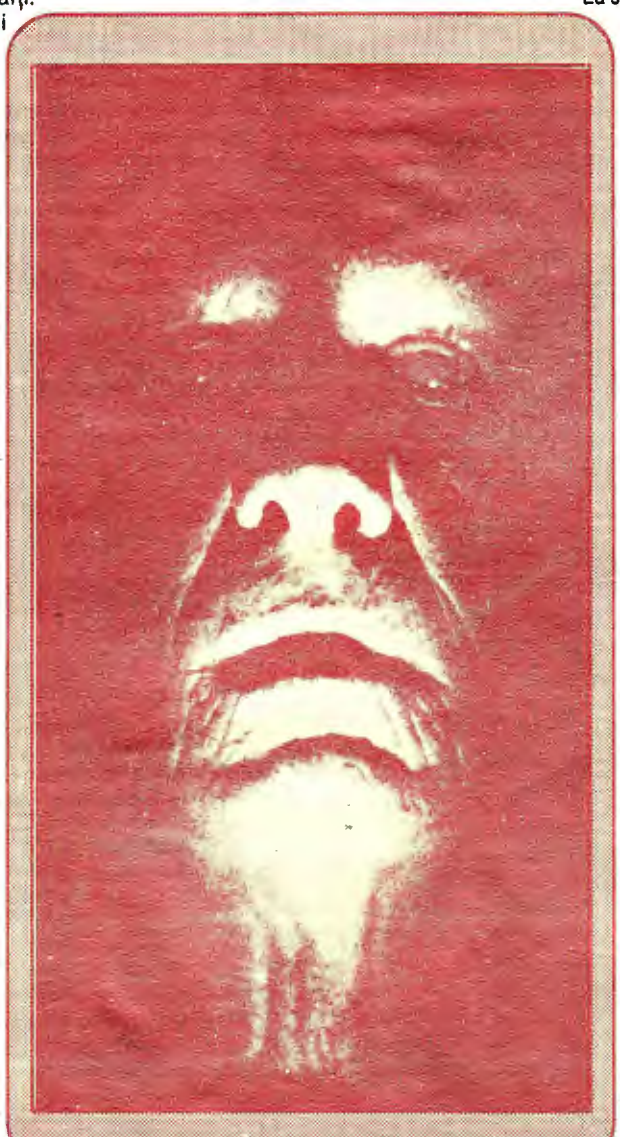

Textul cu pricina e relativ modest şi seamănă supărător de mult cu „The Burial". S-ar putea vorbi, oarecum, chiar de plagiat. La scurtă vreme după noaptea de la Geneva, Byron şi Polidori s-au certat violent, sfârşindu-şi prietenia. Nu este exclus ca la baza acestui conflict să fi fost similitudinea celor două scrieri.

Romanul lui Stoker se apropie prea puţin de cel al lui Polidori – genul horror este restrâns ca arie tematică şi, independent de voinţa autorilor şi de imitaţiile voite, legăturile de „rudenie" sunt permanent prezente – dar e aproape sigur că irlandezul cunoştea **The Vampyre**. **Dracula**, cel puţin la o primă lectură, dă senzaţia că Stoker n-a prididit deloc cu efortul de documentare. Se poate astfel presupune că, incitat de cartea lui Polidori, Bram Stoker s-a hotărât să scrie una mult mai bună şi completă. Şi iată că descendenţa literară îl face pe Byron, cel puţin teoretic, strămoşul legendarului conte transilvănean.

O ultimă observaţie, înainte de a încheia: mitul din **Dracula**, mai explicit decât în alte versiuni ale legendelor cu vampiri, constituie o inversare a creştinismului. Dracula promite – şi asigură – adevărata înviere a trupului, separată însă de suflet. Şi iată ceea ce scria în 1983 A.N.Wilson: „Întâlnită pretutindeni, această groază de morţii-vii, mânuită şi întreţinută din motive exclusiv senzaţionaliste, a debutat într-o fază când, întâia oară în istoria creştinismului, exista o neîncredere generalizată şi acută în privinţa posibilităţii efective de înviere a Trupului". Secolul XIX a fost o perioadă în care foarte mulţi oameni, bărbaţi şi femei, s-au confruntat cu îndoielile religioase, căutând noi convingeri. S-ar putea astfel explica de ce Dracula şi Frankenstein sunt atât de strâns legate în conştiinţa publicului. Există o înrudire, prompt sesizată de cititori. Semnul de întrebare ce plana asupra Învierii se născuse cu mult înaintea sfârşitului de secol. Plasat la început de veac, **Frankenstein**, şi mai târziu **Dracula**, reprezintă în fapt o parodie sinistră a mitului Învierii.

Secolul XIX este delimitat între aceste două neguroase istorisiri. Secolul XX, străbătut de multe îndoieli moştenite, încă le mai perpetuează miturile.

Nimeni nu-i alătură pe Mary Shelley şi Bram Stoker marilor romancieri ai lumii, cum ar fi un Dostoievski sau un Hemingway. Şi totuşi amândoi au izbutit ceva ce a trecut dincolo de literatură: eliberarea unor noi arhetipuri.

BIBLIOGRAFIE BRAM STOKER

The Duties of Clerks of Petty Session in Ireland (manual – 1879)
A Glimpse of America (eseuri) – 1886
The Snake's Pass (roman) – 1890
The Watter's Mon (roman) – 1894
Dracula (roman) – 1897
The Jewel of Seven Stars (roman) – 1903
Personal Reminiscences of Henry Irving (biografie) – 1906
The Lady of the Shroud (roman) – 1909
Famous Imposters (eseuri) – 1909 (republicată în 1966 sub titlul The Garden of Evil)
The Lair of the White Worm (roman) – 1911
Dracula's Guest, and Other Weird Stories (culegere) – 1914

ECRAN FANTASTIC '93

ÎMPĂRATUL E GOL

Când și când, critica mondială de film e lovită de cecitate și, întocmai ca în basmul lui Andersen cu hainele cele noi ale împăratului, refuză cu obstinație să spună lucrurilor pe nume. Așa se-ntâmplă cu noul film al reputatului Francis Ford Coppola, pretențios intitulat *Bram Stoker's Dracula*.

F.F.Coppola debuta în 1963 cu *Dementia 13*, exercițiu de stil pe o temă dată de Roger Corman, producător și regizor specializat în filme horror cu buget mic. În 1992, deci aproape trei decenii mai târziu, multiplu laureat al Oscarului (atât ca scenarist cât și ca regizor), adulat de critica europeană, cu o filmografie în care figurează titluri precum *Conversația* (1973) sau *Rumble Fish* (1983), Coppola revine la filmul horror, abordând unul dintre cele mai trainice mituri cinematografice, asupra celor două filme edificatoare pentru involuția artistică a „noului Orson Welles": de la scenariul improvizat în ultima clipă (tipic pentru Corman) la superscenaristul James Hart (*Hook*); de la putinătatea mijloacelor tehnice la tehnica sofisticată de ultimă oră (la începerea filmărilor, Dracula fusese deja montat și sonorizat în video); de la inteligență novatoare la conformism hollywoodian.

Dincolo de zarva publicitară, noul *Dracula* pare să fie motivat prin fidelitatea maniacală față de romanul original, declarată orgolios încă din titlu. Demersul în sine are o validitate certă: nici una dintre celelalte ecranizări (al căror număr depășește 50, risipite pe vreo patru continente) nu respectă, decât cu foarte mare aproximație, sursa literară. Ei bine, Coppola se ambiționează nu doar să urmeze *a la lettre* cartea lui Stoker, ci să și aducă *en passant* un omagiu începuturilor cinematografului, care în 1995 va împlini un secol de existență. Și ca și cum atât n-ar fi de ajuns, regizorul găsește de cuviință să ia în discuție și problema SIDA. Intențiile sunt nobile, rezultatul mai puțin; vrând să spună prea multe deodată, filmul nu reușește decât să dea în bâlbâială, dovedindu-se confuz și incoerent pe toate planurile. Să exemplificăm în ordine.

FIDELITATEA FAȚĂ DE SURSA LITERARĂ

Trapant în romanul lui Stoker rămâne stilul epistolar, cu împletirea și alternarea de voci naratoriale, *device* literar cu vechi state de serviciu. Efectul lui imediat e de a „șterge" autorul din text, imprimând narațiunii spontaneitate: acțiunea pare a se desfășura sub nasul cititorului. În film, Coppola optează pentru voci din *off* (comentând redundant imaginea), supraimpresiuni și enchaîne-uri spectaculoase (v. trecerea de la „ochiul de păun" la gura tunelului), suferind toate de gratuitate. Nimic nu justifică utilizarea cutărui sau cutărui procedeu. Efectele imediate sunt: a) pulverizarea povestirii filmice în vigniete epatante, b) un aer de confuzie care plutește peste tot filmul, punând mereu semne de întrebare asupra naratorului și c) paradoxal, prezența actorială, explicită și atotștiutoare, vădită în fiecare tumură a acțiunii.
La fel de dezastruoasă pentru integritatea ansamblului se relevă înghesuirea pe parcursul a doar două ore a materiei epice conținută într-un roman de peste 400 de pagini. Săriturile frecvente de spațiu și timp, multitudinea personajelor, acțiunea întortocheată dejoacă orice implicare emoțională din partea spectatorului. Nu mai bine stau lucrurile când regizor și scenarist decid să „îmbogățească" intriga lui Stoker cu o odioasă *love-story a l'americaine* între conte și Mina. Din întruparea unui principiu al răului universal și absolut, Dracula devine un nobil cu inima frântă și care-și îneacă amarul în hemoglobină sau în absint (deși declarase mai devreme că nu bea niciodată vin...). Într-un final apoteotic, el e sinucis de Mina și, stupoare!, întinerește, deși nemort fiind și cu vreo câteva sute de ani în cârcă, normal ar fi fost (ca în carte) să se prefacă în țărână. N-a fost să fie... Mai reușite sunt aparițiile vampirului în postură de vârcolac, liliac uriaș, ceață și șobolani, dar și aici domnește arbitrariul – Dracula ajunge la Mina ca o ceață, o seduce ca ființă umană, se transformă în liliac când e surprins și fuge sub formă de șobolani; chiar așa, toate deodată?! Parcă s-ar face un inventar; autorii filmului par a-și fi pus în gând să nu lase nebifat nici un rând din carte. Ei bine, aproape reușesc, confirmând că dacă ecranizarea nu reinterpretează polemic sursa literară, atunci ea devine inutilă.

REFERINȚE CINEMATOGRAFICE

Romanul își plasează acțiunea pe la 1897, la doi ani de la nașterea cinematografului. Era o premieră cu adevărat interesantă și originală, fascinantă mai ales prin implicații. Ea rămâne însă la stadiul de eboșă, devenind exercițiu formal gratuit și acuzând deseori accente de pretențiozitate. Tipică în acest sens rămâne introducerea contelui la Londra, filmată în maniera peliculelor de la începutul secolului (de ce? cine filmează?), dar de pe...macara (?!). Uneori, referința în cauză rămâne pur și simplu ilustrativă, cum se-ntâmplă cu proiecția publică la care asistă Mina și contele. Alteori, ea îmbracă forma citatului cinematografic, de pildă secvența din cala corăbiei, când Dracula se ridică din sicriu aidoma neuitatului *Nosferatu* al lui Murnau – o fi având Gary Oldman multe talente actoricești, inclusiv pe acela de a vorbi convingător românește, dar cu Max Schreck nu se compară, orice-ar fi. În fine, mare tapaj s-a făcut pe marginea recreerii vechilor trucaje ale lui Melies, bazate în special pe mecanica aparatului de filmat. O dată cu ele, însă, s-a recreat *volens nolens* și artificiozitatea teatralismul feeriilor fostului iluzionist. La apariția mireselor lui Dracula, principala mea preocupare a fost să mă întreb cum naiba le-au făcut să iasă din pat; din contră, un autentic frison supranatural se degajă la întâlnirea lui Jonnathan cu vizitiul trimis să-l conducă, când acesta îl urcă în trăsură pe englez, împingându-l cu o mână lungă de vreo trei metri; interesant ar fi fost și jocul cu umbra contelui, dar Coppola abuzează de el total neinspirat, procedeul devenind lesne previzibil. Trăgând linie și adunând, rezultă că, voit sau nu, filmul e mai degrabă un amalgam de clișee și locuri comune ale horror-ului din anii '30-'80, de tehnici cinematografice inspirate din serialele anilor '40 și de „estetică" MTV specifică anilor '90.

PROBLEMA SIDA

„Tânăra blondă îngenunchie lângă mine, se apleacă asupră-mi, mâncându-mă din ochi, cu o voluptate deliberată, atât atoare și respingătoare totodată."

Asemenea pasaje abundă în Dracula, iar conotațiile sexuale sunt evidente, și pentru epoca victoriană în care a fost scrisă cartea, de-a dreptul îndrăznețe. În *Trillion Year Spree* (1986), Brian Aldiss demonstrează existența unui subtext legat de sifilis în romanul lui Stoker, considerând vampirismul drept metaforă pentru bolile venerice, obsesie a sfârșitului de veac. Și chiar dacă, în film, Van Helsing vorbește de „civilizație și sifilizație", aluzia la SIDA e transparentă, găsindu-și suportul în transmiterea vampirismului (infecției) prin sânge, în sugestiile de homosexualitate și lesbianism sau în legătura explicită dintre vampirism și erotism (*unclean* e cuvântul cu care Mina își caracterizează relația cu Dracula, pângărită dar și murdărită).Toate acestea rămân însă figuri de stil golite de semnificație precum biata Lucy de sânge și cărora li se tot pompează în zadar sensuri inexistente. Erotismul filmului nu depășește niciodată sugestia; tema bolilor venerice rămâne doar schițată; iar morala că numai cei puri și credincioși în dragoste sunt feriți de rău e ziribilă – SIDA nu distinge între prostituate și călugărițe. În fapt, subtextul, dacă poate fi vorba de așa ceva, se cantonează într-o zonă de generalități aplicabilă probabil, cu puțintică metodă și răbdare, și în anii ciumei. Semiotic vorbind, semnificatul e atât de vag încât încetează de a mai semnifica. Exact pe aceleași coordonate, se poate susține că *Dracula* e o condamnare a alcoolismului (v. identificarea globulelor de sânge cu bulele din absint).

Puține sunt secvențele reușite: nebunia dezlănțuirii furtunii care-l aduce pe Dracula în Anglia; scenografia somptuoasă, îmbinare exuberantă de gotic și rococo; prologul, care, luat în sine, evocă într-adevăr un destin crepuscular, cu iz de legendă medievală. Oricum, prologul în cauză ridică mai multe probleme decât rezolvă – spre exemplu, din moment ce Dracula renunță la creștinism, el n-ar mai trebui să se simtă amenințat de cruce (v. sec.bărbieritului), iar dacă totuși o face, de ce, ulterior, în dormitorul Minei, nu se mai teme de ea? Alte scăpări scenaristice (de ce nu sunt uciși Morris și Holmwood, așa cum se-ntâmplă cu paznicul din grădină?; Van Helsing are puteri magice?! În definitiv, ce rol dramaturgic joacă Renfield?) se adaugă kitsch-ului atotprezent (de la uzul și abuzul de culori complementare la prost gust – v. decapitarea lui Lucy legată prin montaj de tăierea unor felii de carne în restaurant) și accentelor „originale" românești (vorbirea pasămite arhaică, geografia abracadabrantă). Chiar și paleta cromatică, deosebită ca relizare, e inadecvată, imprimând întregului un marcat caracter de bandă desenată.
Într-adevăr, *storyboard* - ul filmului l-a avut ca autor pe Jim Steranko. De neînțeles însă de ce Coppola a preluat, fără vreo modificare, un ecleraj specific BD, deci artificial, fără a-l contrabalansa cu lumina naturală (de amintit rolul *plein air* - ului în *Nosferatu* , unde Murnau desființa astfel convențiile expresioniste).

De fapt, acesta e cel mai mare păcat al filmului: abundența realismului, esențial pentru fantastic. Genul presupune existența unor reguli auto-impuse, pe care autorul trebuie să le respecte. Or, în *Dracula* versiunea lui Coppola, acțiunea e supusă bunului plac regizoral. Cum poate să se comporte Jonathan așa cum o face după ce întâlnește un vizitiu cu mână telescopică • vede focuri rătăcitoare • e întâmpinat de o mumie care concurează la Cartea Recordurilor pentru cele mai lungi unghii • constată darul de ubicuitate al contelui • care se comportă, confruntat cu oglinda și reflexul lamei de brici, ca un Perkins în devenire • și apoi aleargă în patru labe prin curte, urlând la lună. Vreau să spun că, în permanență, personajele se forțează să pară că nu știu despre ce e vorba, ignorând anormalități evidente și care ar trebui să le îndemne la prudență, dacă nu la chemat ospiciul sau secția de poliție cea mai apropiată (că veni vorba – unde sunt celebrii Bobby englezi? Ocupați cu Jack Spintecătorul?). Pe scurt, filmul e neverosimil.

Adevărul e că de la *Rumble Fish* încoace, Coppola, liderul unei generații excepționale de cineaști americani, e în pierdere continuă de viteză. La fel ca Spielberg, el pare tot mai infectat de rețetele *made in Hollywood*. Didactic până la a fi tezist, *Dracula* al său nici nu sperie, nici nu irită – e pur și simplu un film indiferent, unul din numeroasele produse insipide și inodore ale uzinii de vise. Mai trebuie însă spus că e – și aici revin la primul paragraf – de departe cel mai prost film al lui Coppola. Fiindcă cum altfel poate fi caracterizat un film de la care am plecat angoasat de întrebarea dacă existau sau nu ochelari de soare în Anglia anului 1897?

Cristian LĂZĂRESCU

vampire NEWS

Prietenii noştri de la fanzinul francez DRAGON &MICROCHIPS pregătesc editarea unei antologii intitulate MAITRES DE SANG, probabil la începutul lui '94, curprinzând texte tratând tema vampirismului. Ideea unei asemenea editări le-a venit după ce au urmărit DRACULA lui Coppola, şi succesul uriaş al acestuia în Franţa.

Doamna ROSSEMARY ELLEN GUILEY, autoarea cărţii „Vampirii printre noi", ne spune în prefaţa cărţii că o organizaţie a fanilor în ale vampirismului a fost nevoită să se destrame chiar în timpul investigaţiilor pe care le făcea domnia sa. Este (sau era) vorba de THE CHILDREN OF THE NIGHT, organizaţie fondată de Thomas P. şi Michele Strauch, în Avergreen Park, Illinois. Publicaţia lor – „îngrijită şi incitantă", după cum ne declară autoarea – a trebuit să-şi sisteze apariţia deoarece contribuţiile membrilor n-au acoperit costurile de editare. Publicaţia se numea „Coven Journal" iar „The Children of the Night" şi-a încetat activitatea în vara anului 1990. Cine spunea că vampirii n-au probleme?

BLOOD CONTACT

Vampirii printre noi, este titlul cărţii apărute la editura „Venus" şi semnată de către Rosemary Ellen Guiley. Cartea pare a fi de actualitate având în vedere data apariţiei în Occident: 1991, VAMPIRES AMONG US, „Pocket Books". Din câte ne declară doamna scriitoare, nu a fost foarte dificil să scrie această carte. Astfel, după ce a lansat zvonul că are de gând să scrie o carte despre vampiri şi problemele lor, o serie de doamne, domnişoare şi domni vampiri au luat imediat legătura cu dânsa,împărtăşindu-i din bogata lor experienţă în îngurgitarea sângelui.

Set pentru uciderea vampirilor

Casa de licitaţii Sotheby's va pune în vânzare un set pentru uciderea vampirilor,aflat în proprietatea unei persoane al cărei nume n-a fos dezvăluit.
În cutia lui din lemn de mahon se află instrucţiunile defolosire,care încep astfel - Această cutie conţine articole necesare pentru protecţia persoanelor care călătoresc în România, unde populaţia este năpăstuită de manifestarea acelei nenorociri cunoscută sub numele de vampiri.
Setul cuprinde o sticluţă cu praf de usturoi, o lunetă pentru descoperirea vampirilor zburători, o biblie, serul dr. Blomberg, un ţăruş pentru implântarea în inima vampirilor şi o matriţă pentru turnat gloanţe de argint.
Piesa de rezistenţă este însă un crucifix montat în fideş care are încorporat un pistol disimulat.

NEWS

❑ Dacă n-o ştiaţi, merită, e bună! Organizatorii euROcon-ului '94, prietenii noştri din Timişoara, au avut de ales, pentru titlul Convenţiei Europene SF 94, între următoarele variante: TIMCON, euROcon şi DRACULACON. Prima versiune a căzut, pentru a nu-şi închipui cineva că ar fi vorba despre ceva asemănător unui stat în stat. A doua versiune a fost aleasă în câştig de cauză faţă de DRACULACON, care s-ar părea că i-ar fi speriat pe eventualii sponsori.

❑ Profitând de aglomeraţia din faţa caselor de bilete la filmul *Dracula*, sub semnătura lui Coppola, centre mobile de recoltare a sângelui ofereau bilete la spectacol celor care acceptau să doneze sânge. Aceasta s-a întâmplat în Franţa, o ţară din Europa, ca şi România.

❑ Asta n-o ştiaţi: romanul DRACULA, al lui Bram Stoker, a apărut prima dată în Statele Unite, în anul 1897, şi abia în 1912 în Great Britain.

Aminteam mai sus de mai multe organizaţii ale fanilor lui Dracula şi vampirilor. În Timişoara există COUNT DRACULA'S FRIENDS ASSOCIATION, care în perioada euROcon-ului '94 se va ocupa, pentru cei interesaţi, cu implantarea de canini autentici de vampir.

În lume există mai multe grupări de fani ai vampirismului sau ai lui Dracula, iată câteva dintre ele: *COUNT DRACULA SOCIETY* cu sediul la Los Angeles; *THE COUNT DRACULA FAN* cu sediul la Washington, aceştia editând şi *„COUNT DRACULA FAN CLUB JOURNAL"*

COUNT DRACULA FAN CLUB LETTERZINE" THE VAMPIRE GUILD, cu sediul în Portland editează *CRIMSON* VAMPIRE SOCIETY, cu sediul în Chippenham Wicts, Anglia, editează FOR THE BLOOK IS THE LIFE!

Informaţiile au fost preluate din FANDOM DIRECTORY nr.14.

DRACULA

❑ Nu ştim dacă votca DRACULA a avut succes, am reţinut doar că la TIB '93, societatea „Transilvania" a avut un stand special – în culoarea roşie – în care a expus băutura mai sus menţionată. Pentru a nu fi acuzaţi de masculinism (mai ales că eram în pregătiri pentru întrarea în Consiliul Europei), „capitaliştii" de la „Transilvania" s-au gândit şi la doamne şi domnişoare, „editând" lichiorul DRACULINA.

EVENIMENTE

Dacă nu ştiaţi, lansarea filmului DRACULA a lui Coppola, în luna august, la Bucureşti, a fost făcută în paralel cu alte două evenimente şi jumătate. Primul ar fi lansarea volumului – în reeditare – DRACULA, de Bram Stoker, editorii având intenţia de a realiza coperta cu imagini din film, suma de 300 $, cerută de cei care deţin drepturile de autor pentru film, i-a făcut să renunţe. Al doilea eveniment a fost lansarea de către societatea „Transilvania" (cea cu popicele de la televizor) a vodcii DRACULA, de culoare roşie. Jumătatea de eveniment care ne-a mai rămas, se referă la faptul că în paralel cu reeditarea legală a romanului lui BRAM STOKER, o editură din Craiova, profitând de conjunctură, „a tras un tun" de 30000 de exemplare, folosind fără aprobare versiunea editurii „Univers", din 1990, cu traducerea făcută de Barbu Cioculescu şi Ileana Verzea, iar coperta, fără scrupule, a fost cu imagini din film. Pentru originalitate, au schimbat niţel titlul: DRAKULA.

Pagină realizată de
Nicolae Ariton
Adrian Bănuţă

vampire NEWS